

WOLONTARIAT W LUKSEMBURGU

Luksemburczycy chcą być wolontariuszami

Luksemburg to jedno z najmniejszych państw Europy, a zarazem najbogatszych. W Księstwie bardzo szeroko rozwinięta jest pomoc socjalna państwa dla osób potrzebujących wsparcia. Bezrobocie stanowi zaledwie kilkanaście dziesiątych procenta osób czynnych zawodowo.

Inaczej niż np. we Francji czy w Niemczech, w Luksemburgu nie zaistniały żadne czynniki zewnętrzne, które doprowadziłyby do powstania grup samopomocowych, inicjatyw obywatelskich, mających za zadanie pomoc potrzebującym współobywatelom. Również władze państwa luksemburskiego nie wprowadziły żadnych specjalnych ustaw regulujących status wolontariuszy.

Luksemburg dzięki znaczącemu wzrostowi produktu krajowego brutto, dużej zamożności obywateli, nie przeżywał znaczących kryzysów gospodarczych, sprzyjających rozwojowi pracy ochotniczej. Przeciwnie. Kiedy w 1998 r. bezrobocie sięgnęło 2,5% (!), natychmiastowa reakcja rządu pozwoliła znacznie obniżyć ten wskaźnik. Wówczas bezrobotnych zatrudniano jako szoferów, jako wykonujących drobne naprawy dla ludności, płacąc im jak za normalną, etatową pracę. Taka działalność w niektórych państwach (chyba w Wielkiej Brytanii) stanowi podstawę wsparcia i promocji idei wolontariatu.

Mimo nie sprzyjających warunków wolontariat w Luksemburgu rozwija się. Świadczyć o tym mogą badania przeprowadzone w roku 1997. Aż 17,3% ludności Luksemburga stwierdziło, że brało udział w działaniach, które można nazwać wolontariatem. 24,5% pomagało w instytucjach i organizacjach w pracy biurowej, 22,2% aktywnie włączało się w działalność klubów sportowych (np. organizując i wspierając organizację imprez sportowych), 19,6% działało na polu pomocy społecznej, 17,3% organizowało pomoc humanitarną, a 16,4% wykonywało inną pracę, m.in. w ramach obrony cywilnej bądź ochotniczej straży pożarnej.

Przytoczone liczby świadczą, że w małym państwie Luksemburg dla prawie 1/5 ludności nieobca jest idea wolontariatu.

Prawo

W Luksemburgu nie ma specjalnych ustaw dotyczących wolontariatu. Jak podaje Eurovolunteer Pool, istnieją dwa zapisy odnoszące się do pomocy nieodpłatnej. Pierwsze prawo z 1991 r. (Dekret Wielkiego Księstwa z 6 marca 1991 r.), związane z przepisami ubezpieczenia społecznego, nakazuje wszystkim podmiotom koordynującym świadczenie bezpłatnych usług przez wolontariuszy ubezpieczyć ich od następstw nieszczęśliwych wypadków (NW). Drugi przepis związany jest z działalnością charytatywną i dotyczy szczegółowych regulacji transportu posiłków do osób przewlekle chorych. Zapis ten pozwala na zatrudnianie wolontariuszy jako osoby rozwożące, zezwala tym samym na zwrot wszelkich kosztów poniesionych przez nich w trakcie pracy. Jednak zastrzeżono, że taka pomoc objęta jest ochroną prawną tylko wtedy, gdy organizuje ją instytucja państwowa.

21 czerwca 1985 r. Rada Europy zaleciła państwom-członkom zwrócić uwagi na działalność ochotniczą ich obywateli. Jednak w Luksemburgu nigdy nie podjęto dyskusji na ten temat. Również organizacje pozarządowe, zawierając liczne umowy i porozumienia z ministerstwami Luksemburga, regulowały zasady pracy zawodowej w organizacji, nigdy jednak nie omawiały statusu wolontariuszy. Mimo wszystko organizacje i instytucje zatrudniające wolontariuszy, znające specyfikę ich pracy, wspólnie postanowiły zapewnić im wszelką możliwą pomoc prawną. Najważniejsza z nich to zagwarantowanie pełnego pakietu

ubezpieczeń społecznych. Oprócz nakazanego przez państwo ubezpieczenia (NW), organizacje zapewniają ubezpieczenie społeczne i emerytalne oraz przede wszystkim odpowiedzialności cywilnej (OC). Jest to działanie dobrowolne, uzależnione często od kondycji finansowej organizacji. Trudno jednoznacznie ocenić, jaki odsetek instytucji zatrudniających wolontariuszy faktycznie zapewnia cały pakiet ubezpieczeń. Na podstawie poniższych danych udało nam się obliczyć, że robi to około połowa organizacji.

Dalszy ciąg artykułu został opracowany na podstawie badań statystycznych (Luksemburski program statystyczny PSELL2 1997 r.) oraz 20 ankiet organizacji zatrudniających wolontariuszy. Ankiety te pochodzą z serwisu Euro-volunteer Pool.

Statystyka

Niniejsze badania PSELL2 zostały przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 1399 osób – błąd statystyczny wynosi ok. 3%. W roku 1997 17,3% społeczeństwa deklарowało, że brało udział w działaniach, które można nazwać wolontariatem (242 osoby). W populacji męskiej odsetek wynosił 20,2%, wśród kobiet 14,5%.

Charakterystyka wolontariuszy w Luksemburgu:

Na podstawie przytoczonych danych można stwierdzić, że „typowy” wolontariusz w Luksemburgu ma 26-55 lat i ponadpodstawowe wykształcenie, jest osobą pracującą na co najmniej pół etatu, średniozamożną.

Warto zwrócić uwagę na dość mały odsetek kobiet wolontariuszek w porównaniu z liczbą mężczyzn. Niestety, w zestawieniu nie podano, jaka była liczba mężczyzn w stosunku do liczby kobiet w całym badaniu.

Drugą kwestią dyskusyjną jest bardzo mała liczba osób młodych – tylko 7%. W większości podobnych badań w innych krajach (w tym w Polsce) osobami pracującymi nieodpłatnie są w większości kobiety i osoby młode (do 24-25 lat).

Charakterystyka badanych organizacji

Jak podaliśmy wyżej, badaniem zostało objętych 20 organizacji. Zdecydowana większość to organizacje nowe, powstałe w latach 80. i 90. Najstarsza organizacja liczy sobie prawie 150 lat (Society of St. Vincent of Paul – 1854 r.), a cztery z nich powstały w latach 20. i 30. XX w. Większość organizacji działa na polu pomocy społecznej, organizując różne akcje i stałe formy pomocy dla potrzebujących.

Promocja wolontariatu

Większość organizacji promuje możliwość pracy wolontarystycznej przez osobiste spotkania z potencjalnymi wolontariuszami. Przedstawiciele organizacji prezentują rodzaj pracy i wszelkie problemy związane z jej wykonywaniem. Drugim, najczęściej wymienianym sposobem pozyskiwania wolontariuszy, jest promocja w mediach. Tylko jedna organizacja podała w ankiecie, że korzysta z Biur Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy (działających w ramach European Voluntary Service). Inna organizacja pozyskuje swych wolontariuszy dzięki stałemu programowi w telewizji i radiu oraz gazetce rozprowadzanej w szpitalach – wśród lekarzy i pielęgniarek.

Podnoszenie kwalifikacji wolontariuszy (szkolenia)

19 organizacji prowadzi szkolenia specjalistyczne dla wolontariuszy. Są one związane ze specyfiką pracy. Bardzo często badane organizacje zatrudniają wolontariuszy specjalistów – lekarzy, pielęgniarki, prawników. To oni później prowadzą cykle szkoleniowe dla nowych wolontariuszy, zwłaszcza dla tych, których wyuczony zawód nie wystarcza do wykonywania pracy wolontarystycznej w danej organizacji. Potrzeba szkoleń jest więc uzależniona od wykształcenia, zawodu osoby przyjmującej pracę wolontariusza.

Rodzaje pracy dla wolontariuszy

Organizacje bardzo często, jako główną inspirację do znalezienia pracy dla wolontariusza, traktują pomysł i chęć jego samego. Tylko w wypadkach, kiedy praca wymaga ścisłej wiedzy i określonych umiejętności, kierują go same.

Prawa wolontariusza

Każdy wolontariusz, o czym wspomnieliśmy wcześniej, zostaje ubezpieczony od nieszczęśliwych wypadków. Większość badanych organizacji (11) zapewnia wolontariuszom również pozostałe ubezpieczenia – odpowiedzialności cywilnej oraz społeczne i emerytalne. Wszystkie organizacje zwracają wolontariuszom koszty poniesione przez nich podczas wykonywania zleconej pracy.

Badane organizacje wymieniły następujące formy nagradzania wolontariuszy:

- a) wręczanie prezentu z okazji Bożego Narodzenia i urodzin,
- b) darmowe, wspólne obiady w organizacji,
- c) organizowanie imprez integracyjnych,
- d) prowadzenie klubów wolontariusza,
- e) zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia,

Wiek	Wolontariusze według wieku w procentach
15-25	7
26-35	21,8
36-45	25,9
46-55	20,5
56-65	14,6
66 i więcej	10

Narodowość	Wolontariusze według narodowości w procentach
Luksemburczycy	85,4
Inni	14,6

Status	Wolontariusze według statusu zatrudnienia w procentach
Pracujący, mniej niż 10 godzin tygodniowo	1,5
Pracujący ponad 10 godzin tygodniowo (etat)	58,9
Bezrobotni	0,9
Emeryci	16
Prowadzący gospodarstwa domowe	20,6
Renciści, uczniowie, inni	2,2

Wykształcenie	Wolontariusze według wykształcenia w procentach
Podstawowe	25,9
Zawodowe	10,4
Mniej niż trzy lata szkoły średniej lub technikum	25,6
Maturalne	13,9
Licencjat	8,6
Wyższe	15,6

Dochód miesięczny	Wolontariusze według przeciętnego dochodu miesięcznego (we frankach szwajcarskich i złotych polskich 100 LUF = 9,70 PLN) w procentach
0 – 8733 LUF 0 – 847 PLN	22,6
8744 – 56250 LUF 848 – 5465 PLN	15,4
56251 – 90000 LUF 5456,0 – 8730 PLN	22,7
90001 i więcej LUF 8730,01 i więcej PLN	39,3

Opracowanie:

Marcin Dadel – Centrum Wolontariatu w Słupsku

Przykłady organizacji pozarządowych w Luksemburgu, zajmujących się wolontariatem

Stemm vun der Strooss a.s.b.l. (Voice of the Street), „Głos Ulicy”

PO-Box 2544, L-1025 Luxembourg Gr.-D. of Luxembourg

Tel: ++352 46 00 30, fax: ++352 46 00 34

Organizacja działa w Luksemburgu od roku 1996. Jej głównym celem jest pomoc osobom bezdomnym, pozostającym bez państwowej opieki medycznej czy rzecznictwa prawnego. „Głos Ulicy” prowadzi liczne punkty konsultacyjne, medyczne, tzw. uliczne apteki, grupy samopomocowe dla bezdomnych.

W większości wolontariuszami są osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych – pielęgniarki, leka-rze, farmaceuci, kierowcy ambulansów. Dla nich organizacja nie przewidziała specjalnych szkoleń przygotowujących do pracy z bezdomnymi. Wolontariusze są konsultantami w tworzeniu „ulicznych aptek”, „ulicznych ambulansów”. Często, dzięki uprzejmości swoich zakładów pracy wypożyczają sprzęt, który służyć ma beneficjentom organizacji.

Ochotnicy „Głosu Ulicy” otrzymują standardowy pakiet ubezpieczeń (od nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenie społeczne i emerytalne), a także darmowe posiłki w trakcie pracy oraz możliwość spotkań w klubach wsparcia dla wolontariuszy. W organizacji pracuje obecnie 46 wolontariuszy, w większości leka- rze i pielęgniarki z luksemburskich szpitali.

EURAG (Europejska Federacja Osób Starszych)

Dernier SOL No26, L-2543 Luxembourg,

Gr.-D. of Luxembourg

Tel. ++352 40 22 22

Fax. ++352 40 20 27

Jest to sieć organizacji osób starszych, funkcjonująca w 33 krajach. W sieci zrzeszone są organizacje seniorów, instytucje publiczne i edukacyjne oraz indywidualne osoby zainteresowane problemami starszego pokolenia. Organizacja skupia się na reprezentowaniu i obronie praw ludzi starszych poprzez współdziałanie z instytucjami Unii Europejskiej, w tym z Komisją Europejską (EURAG ma swoje przedstawicielstwo w Brukseli) i Światową Organizacją Zdrowia. Dużą wagę przywiązuje się też do działania na szczeblu narodowym i do współpracy z instytucjami rządowymi. Ważną działalnością organizacji jest organizowanie kongresów i konferencji międzynarodowych.

Luksemburski oddział EURAG powstał w roku 1996 (europejski w 1962 r.). Główne działania kierowane są na poprawę sytuacji ekonomicznej i prawnej osób starszych, w szczególności w Europie Środkowo-Wschodniej. Organizacja stawia sobie za cel jednoczenie różnych grup skupiających osoby starsze, aby one same walczyły o swoje prawa. Pośrednią

ideą EURAG jest wzmocnienie integracji europejskiej, a także promocja i informacja na temat krajów kandydujących do Unii Europejskiej.

Wszystkie działania organizacji koordynowane są przez wolontariuszy, w przeważającej liczbie emerytów. Najczęściej są to osoby z wyższym wykształceniem (78% wg badań samej organizacji) oraz średnim (21%). Wśród wolontariuszy są profesorowie uniwersytetów, lekarze (gerontolodzy, psychologowie), inżynierowie, ekonomiści. Ich zadaniem jest praca nad nowymi formami promocji i lobbingu na rzecz praw i przywilejów osób starszych.

Wolontariusze są odpowiedzialni za utrzymywanie kontaktów z oddziałami EURAG z innych krajów, tworzenie tematycznych grup dyskusyjnych (rozwiązujących problemy związane z sytuacją osób starszych), nawiązywanie kontaktów z innymi organizacjami zajmującymi się podobną tematyką.

W miarę poszerzania działalności, między innymi o Europę Środkowo-Wschodnią, niezbędne okazało się na przykład przybliżenie regulacji prawnych z tego obszaru Europy. Dlatego luksemburski EURAG prowadzi liczne szkolenia i seminaria z takich dziedzin jak: politologia, historia najnowsza, socjologia czy umiejętności negocjacyjne.

EURAG podaje, że podstawowym problemem organizacji jest trudność w przekonaniu ludzi starszych do Internetu. Nie ma chyba potrzeby w tym miejscu udowadniać, jak przydatne jest to medium w budowaniu na przykład grup dyskusyjnych, tym bardziej, gdy biorą w nich udział ludzie z innych krajów. Nie ma chyba potrzeby w tym miejscu udowadniać, jak przydatne jest to medium w budowaniu na przykład grup dyskusyjnych, tym bardziej, gdy biorą w nich udział ludzie z innych krajów.

Wolontariusze EURAG otrzymują standardowy pakiet ubezpieczeniowy, o którym pisaliśmy wcześniej, a także możliwość uczestniczenia w grupach pomocowych, we wszelkich konferencjach i seminariach organizowanych przez EURAG.

Osoby z Polski również mogą zostać wolontariuszami w EURAG, lub konsultantami organizacji. Adres oddziału luksemburskiego podano wyżej.

Stowarzyszenie ASTI

ASTI, Laval No10, L-1922 Luxembourg, GR.-D. Luxembourg

Tel. ++352 42 83 33, Fax ++ 352 42 08 71

e-mail: ensemble@asti.lu

Organizacja istnieje w Luksemburgu od 21 lat. Powstała w roku 1979 dzięki wspólnej inicjatywie Luksemburczyków i imigrantów z krajów Europy Zachodniej (zwłaszcza Portugalii), byłej Jugosławii i dawnej Afryki Portugalskiej. Jej celem jest pomoc imigrantom i ich dzieciom w zaadaptowaniu się w nowym kraju. ASTI profiluje swoje działania ze względu na wiek beneficjentów. Dla dzieci i młodzieży imigrantów: pomoc w odrabianiu lekcji, organizacja imprez kulturalnych prezentujących kulturę Księstwa Luksemburga; dla dorosłych: inicjatywy integrujące, pomagające w zaadaptowaniu się do nowego środowiska, kursy językowe, pomoc ich dzieciom w szkole. Drugim profilem działania jest lobbing prowadzony w szkołach, mający na celu włączenie informacji o kulturach innych narodów, opracowywania interkulturalnych materiałów edukacyjnych, koordynowanie imprez kulturalnych dla dzieci z innych krajów.

Do wszystkich tych działań zatrudniani są wyłącznie wolontariusze. Młodzi Luksemburczycy pomagają swoim kolegom w odrabianiu lekcji, natomiast nauczyciele z lokalnych szkół prowadzą bezpłatne kursy dla dorosłych.

Celem organizacji jest walka o równouprawnienie imigrantów, informowanie o różnicach kulturowych, walka z rasizmem. ASTI jest także zaangażowana w liczne sprawy dotyczące nadania statusu uchodźcy czy nadania obywatelstwa luksemburskiego.

W ASTI wolontariuszami najczęściej są nauczyciele, gospodynie domowe, prawnicy, pracownicy fizyczni, tłumacze. Każda z tych grup odpowiedzialna jest za prowadzenie innych działań na rzecz imigrantów:

- Gospodynie domowe, pracownicy fizyczni – biorą udział w organizacji imprez integracyjnych; odpowiedzialni są za zaadaptowanie się imigrantów w Luksemburgu.
- Nauczyciele – edukacja – organizują zajęcia pozalekcyjne z wolontariuszami portugalskimi, (pomagają odrabiać prace domowe czy prowadzić kółka wyrównawcze dla dzieci imigrantów), organizują kursy językowe dla dorosłych.
- Prawnicy – reprezentują imigrantów w urzędach, sądach, pomagają załatwić formalności związane z uzyskaniem obywatelstwa luksemburskiego.

Organizacja przydziela swoich wolontariuszy do danej rodziny. Każda rodzina, ma więc swojego nauczyciela-przyjaciela, który pomaga w dostosowaniu się do życia w nowym otoczeniu, prawnika oraz w razie potrzeby tłumacza.

Wolontariusze otrzymują od organizacji pakiet ubezpieczeń, wspólnie mają do dyspozycji samochód organizacji, zwrot kosztów poniesionych w trakcie wykonywania pracy, organizowane są spotkania grup wsparcia dla wolontariuszy, codzienny, darmowy obiad.

PROJEKT MINIVAN

Avenue DE la Gare No51, L-1611 Luxembourg,

Gr. – D. of Luxembourg

Tel.: ++352 40 74 39, Fax: ++352 40 74 39

Organizacja rozpoczęła swoją działalność w roku 1993. Główne cele organizacji związane są z prewencją i pomocą następującym grupom ludzi dotkniętych patologią: młodzieży bezdomnej, prostytutkom, narkomanom i przestępcom. Organizacja, jak podaje „szuka kontaktu, informuje, doradza i przestrzega, prowadzi działania informacyjne o AIDS, pomaga osobom”, które znalazły się w jednej z przytoczonych grup.

Działania prowadzone są we współpracy z wolontariuszami: pielęgniarkami, psychologami i socjologami. Specjalistom pomagają osoby bez kwalifikacji.

Wolontariusze najczęściej namawiają osoby z przytoczonych grup do udziału w grupach wsparcia, zajęciach na temat AIDS, stają się często powiernikami osób korzystających z pomocy „Minivanu” i pomagają tym osobom wrócić do normalnego życia.

Specyfika pracy wymagała zapewnienia wolontariuszom stałej pomocy psychologicznej, dlatego w ramach grup wsparcia, wolontariusze zobowiązani są do cotygodniowego udziału w spotkaniach.

Jak podaje organizacja, średnio jeden wolontariusz przepracowuje 13 godzin w tygodniu. Oprócz ubezpieczeń społecznych, grup wsparcia organizacja przesyła swoim wolontariuszom prezenty urodzinowe i świąteczne.

Opracowanie:

Marcin Dadel – Centrum Wolontariatu w Słupsku

Źródła do obu artykułów o Luksemburgu:

www.encyklopedia.pl

www.euro-volunteer.org

www.iwy.2001.org